

Pr. Prof. Dr. George Remete, *Ființa și Credința*, Vol. III: *Credința*, Editura Paideia, București, 2016, 650 p.

Se spune că talentul, fie el artistic, literar, oratoric, dar nu numai, se împlinește în, și întrece doar de „harul iubirii, dragostei, milei, bunătății și căldurii omenești de nestins”. Însă, zicem noi, și de curajul și asumarea spontaneității, sincerității, libertății, responsabile, de exprimare, de dovedirea abisurilor judecății, urâte și murdare, duhinde, ale atâtor decidenți și preinși eminenți ai credinței, cea din „vitrăliile” și limba(jul) căutării greșite, iresponsabile, și, cu asupra de măsură, din cel al superbiei. Și, pentru că am cerut, la un moment dat, illo tempore, „învață calea, rostește încă nerostitul, scrie încă nescrisul; dezleagă și împărtășește taina, care este mai mult decât «umbra memoriei» și subtitlul unor gânduri, semănând a destin care se împarte între rugăciune și melancolie; adaugă științei adevărul, acuratețea și sobrietatea limbii vorbite odată de Dumnezeu și mai lasă altfel de replici, spre a se opri naufragiul adevărului”, ei bine, de atunci, el, care înțelege mai bine decât noi, marile semnificații, tot (mai) scrie.

Așadar, profund vigilent, responsabil, capabil să vadă, de aproape dar și de departe, puterea și agresiunea dezintegratoare a pseudocredinței, Părintele Profesor George Remete a încercat și a reușit, în mod suveran, să sublimeze actul, datul, taina, minunea, fenomenul și firescul credinței adevărate și autentice, din punctul de vedere, în special, al dinamicii lăuntrice, interioare; cea care, implicit și explicit, „duce, provoacă, la o permanentă reorganizare, dacă putem spune astfel, a adevărului raportat la Dumnezeu”; exercițiul fenomenologic, ca descriere și rescriere a „istoriei spirituale, răsăritene, a conștiinței însetate de Dumnezeu”.

Volumul al III-lea, consacrat Credinței, revelează, descoperă, deci, un autor, nu doar „homo, ci și magister viator”, la care calea crucii și adevărul credinței sunt punctate, în toate sterile, fazele și etapele, de pertinente, elocvente, preeminente, docente și (ad)miraabile incursiuni și excursuri filocalic-teologice, teoretic-estetice, istoric-literare, contemplativ-filosofice, dintre cele mai limpezi, clare și complexe, deopotrivă. Sau, în alt fel spus, avem de-a face cu o addenda scientist – teologică, dar nu numai, la ceea ce odinioară Părintele Profesor Dumitru Stăniloae numea „prezența intențională” (adică așa după cum „Iisus Hristos este prezent mai mult decât intențional lângă cel care nu-l ignore”; tot așa și neastâmpăratul și neodihnitul cercetător, teolog, filozof, eseist și scriitor, George Remete, este rotunjitorul sau întregitorul și purtătorul postulatului, potrivit căruia „experiența în lume a unei ființe, care este totodată Dumnezeu, în deplinătatea și majestatea atributelor Sale, și om până la o graniță sau un hotar greu de înțeles, taina Sa și a spuselor Sale, iubirea Lui din noi, ciudată uneori, schimbă, advențial și esențial, ceva profund din om, ca ființa naturală”). Mai mult decât atât, autorul a ales să se (în)frângă ireversibil în grația solitudinii și solilocviului și în compania Logosului, spre a nu pierde noi, nu doar intențional, adevărul și autenticitatea credinței.

Chiar dacă preemțiunea teologică este evidentă și manifestă, tocmai spre a laurea și sublinia, prin concepție, pericolul eșuării în ficțiune sau imaginație a rațiunii, altețea, adevărul, superioritatea și invincibilitatea credinței, Părintele Profesor George Remete destructurează și „spectacolul, este adevărat, captivant, al ambiguității” și înalță soclu de

lumină și (de) solemnitate minunii credinței; care minune tocmai acest lucru face, privește până la un loc, cu drag și (cu) înțelegere, la competiția ei, rațiunea, incompletă, seacă, searbădă și atât de neconvingătoare și (de) relativă, după care o pune la punct; după cum reiese și din expunerea de motive și (din) dialogul, la distanță, al teologiei cu filosofia.

Evident, nu puține sunt vocile care, ca să-l parafrazăm pe cronicar, încearcă să creeze confuzie și să fisureze, prin interferare, suprapunere, speculare, răstălmăcire și rea intenție, valoarea credinței, finețea, complexitatea ei axiologică, folosul, căldura, puritatea, curăția și geniul teologiei, în relație sau raport cu filosofia; alta decât cea inspirată de imanent; alta decât cea tronând pe „cântarul din văzduh” și pogorând lin, fulgurație a clipei sau momentului, alimentând dorul, darul și zborul cuvintelor; alta decât cea având chipul frumuseții inefabile, de grație, tăcută, discretă, dar concretă, de tip hamangian, a „statului pe gânduri”.

Acea filosofie, „înmărmuritoare prin violență sau agresivitate, simplism și, culmea, antiînțelepciune, subiectivism ieftin, golit de orice conținut ori substanță, și iraționalitate”

Tocmai, pentru că, potrivit lor, slabelor și sinistrelor voci, teologia și credința sunt cvasiinutile, ba chiar retrograde, în raport cu atât de clamata afirmare de sine a omului, postmodern, contemporană (care om, să fim serioși, fiind influențat, cuprins și stăpânit de atâta mediocritate, relativism, aproximare axiologică, turburență a simțurilor, trebuie mușai, neapărat, să se facă, cumva, auzit, de ce nu, chiar și ascultat!...)

Cu alte cuvinte, calea livrescă (unică) și scriitoricească a Părintelui Profesor George Remete s-a aureolat, întâi de toate, printr-o „curiozitate culturală insașiabilă” care a dus la o „structură spirituală caleidoscopică” și, apoi, prin neîncetata, neconținută și continuă „reconstrucție” intelectuală și teologică, ajungând la nivelul de la care poate emite sau decretal; tocmai pentru că a dobândit sau căpătat convingerea și certitudinea că teologia este știința – capodoperă a cunoașterii și a devenirii ori salvării în interiorul culturii. Acest fapt și pentru că, în timp ce teologia este, deseori, ținta insolenței, îndolenței și ignoranței, din chiar pricina excesului de claritate sau limpezime, fidelitate și adevăr, în actu, filosofia poate fi suspectată, ciclic, de precaritatea și preaversatilitatea conștiinței directorilor, diortositorilor, tălmăcitorilor, reformatoților și intrușilor ei.

Altfel spus, teologia are bază, fundament și temelie, fiind calea prin care intri în viața, câtă vreme filosofia se statuează în incert, conducând mai mereu într-un teren sau tărâm hibrid, cu ascendență greu definibilă și previzibilă...

Evlavia (altfel spus, noima care face sufletul să vibreze, dându-I o tensiune și un/o calm/liniște, tainice sau misterioase), componentă suverană a credinței, născând în dinamica ei „certe celebrități”, este minunat și atât de atent tratată, încât este, alături de evlavia patetico-filocalică și patristic-duhovnicească compendiul, canonul, pravila, rânduiala, norma, regula, știința ordonării actului modestiei, discreției și smereniei, dintre cele mai pertinente, în stare ori capabile să salveze, de derizoriu și starea în care drumul firii credinței devine unul contaminat de exhibitionism și (de) abandonarea impardonabilă a dimensiunii ei mirabile de adânc și (de) profund, în care se oglindește numai chipul și lucrarea dumnezeiască; și iată, de aiuristica, manifestă, fățișă ori patologică, a atâtor (i) rațiuni, emoționale ori sentimentale (a acelor „nesimțiri și caraghioslăcuri stupide, care transformă slăbiciunea și ignoranța, chiar și aroganța și esresul, în principiu”).

Recenzii

Așadar, pornind de la premisa axiomatică, potrivit căreia începutul înțelepciunii este frica/grija/voința de a nu greși față de Dumnezeu, evlavia este, pe cale fericită de consecință, (și) un act de conștientizare congruentă inspirației, anume recunoașterea și asumarea finitudinii față de majestatea, infinitul și neatinsul, altcum, al Ființei.

Doar așa, aparenta și frumoasa noastră (de)personalizare este aplaudată sau fericită de ceea ce, și împreună cu care, evlavia poate alcătui binomul destinal al unui sens ideatic și inițiativ: evlavie – liniște. Pentru că, subliniază Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul, „liniștea este un lucru mare și, chiar dacă nu s-ar ruga cineva, liniștea singură se roagă”.

Suntem, prin urmare, întru totul de acord, cu magistrul-autor, decretând, și noi cu deferență și subscriem, pe lângă conceptul teologic, la grația, delicatetea, noblețea, rafinamentul, eleganța, sfiala, condescendența, solemnitatea, înțelepciunea și bunul-simț al evlaviei, ca stare și înălțare metanoică (adică calea regală, imperială, a oricărei deveniri, menținere și „retrageri” creștine).

Fiind, prin excelență, apologetul implicării personale, Părintele Profesor George Remete elaborează un veritabil testimoniu care bate în „cuiile” învățaturii de credință pe „omul-relevanț”, prin care credința se primește, înmagazinează sau asimilează (atât cât trebuie pentru ca duhul să nu se ră(tă)cească și lumina să nu se stingă) și transmite.

Cu alte cuvinte, lucrurile sunt, în cauză, chiar dacă nu pare, de o complexitate și de o profunzime fără precedent. Tocmai pentru că, chiar dacă s-a mai spus, subliminal, ineditul, declicul, suplimentul, punctul pe i, constă în aceea că Părintele Profesor George Remete este între puștii care leagă, cu viața și cu moartea, credința personal de Dumnezeu părinților noștri; această pentru că, după Dumnezeu, doar tata și mama oferă viața personală, la porunca și binecuvântarea Lui; numai astfel, Tatăl nostru, de data aceasta nu prin înger și Fecioară, ci printr-un alt dat, (îm)plinește o bunăvestire. Totul este ca și noi să rămânem în ascultarea și neprihana credinței. Doar așa, credința, ca tradiție, se înfrățeste cu, și nu subordonează credința personală.

În concluzie, expunerea credinței, contestarea, specularea, răstălmăcirea, deturnarea ei versus reiterarea nostalgică, nevoia și visul unei epifanii/teofanii și ulterioare anastasioși, tocmai spre a o scăpa de formularistica aplatizării și (de) reducționismul afectiv-sentimental și mental, îl determină pe vrednicul autor să adordeze, să elaboreze și să ordoneze sui generis implicarea, vitalitatea, vigoarea, realitatea, probitatea, irepresibilitatea, generozitatea, înrădăcinarea, intimitatea, taina, misterul și paradoxul credinței, ca imagine divină în facerea și refacerea istoriei”. Și a sublinia, ferm și apăsat, că doar credința (numai credința în Dumnezeu, iar nu credințele) este aceea care dirijează toată energia (resursa vitală), spre eliberarea persoanei de limitele și ecartul univesrului fizic; credința fiind, deci, „înțelegera și trăirea, adică, deplinătatea adevărului și a vieții”.

Iar credinciosul fiind inspirat și proniat, călăuzit, îndrumat la înțelegere, prudentă ori precauție, tocmai spre a (se) evita (lucru de care nu se dezic ateismul și alte credințe) „Judecățile de valoare scrâșnite și (s)forțarea limitelor fantasticului; și a trăi sau a înțelege, cu calm, echilibru, luciditate, discernământ și atâta luare aminte, cântecul de izbândă, victorie, biruință și (de) slavă și „cine/ce suntem” din întâlnirea genuine și providențială cu universul de forme și aspirații ale unei minunate schimbări, taborice, la față.

Recenzii

În încheiere, citatele de mai sus descoperă, iată, priceperea filosofică a unui teolog apt să deslușească sensuri și idei frizând unicitatea, rămânând totuși să (mai) definească la condiția sa sacerdotală și academic-scriitoricească pentru că: „în meniul ființelor ierarhice care intermediază între noi și Dumnezeu, ingredientul nelipsit este cuvântul cel de toate zilele, sau Cuvântul cel spre ființă” – evident, în „răsfățul” smereniei, lucidității și normalității, ca chip și asemănare a preotului nenăimit și a intelectualului erudit...

Încă o dată, adresez sincere felicitări, alese aprecieri și urări de multe împliniri și deosebite succese, în continuare, harnicului și vrednicului teolog – Pr. Prof. Univ. Dr. George Remete!...

Dr. Stelian Gomboș

† **Laurențiu Streza, *Din exilul păcatului la Masa Împărăției. I. Călătorie cu Hristos spre Postul Mare*, Ed. Andreiana, Sibiu, 2016, 224 p., ISBN 978-606-8602-05-9**

„Din exilul păcatului la Masa Împărăției”, o singură și atentă privire, nu este nevoie de mai mult, deoarece titlul vorbește de la sine; simplu, și în același timp profund, ne este prezentată astfel tema lucrării de față: chemarea de la păcate la viață, invitația de a lua parte la un urcuș duhovnicesc alături de Hristos, din moarte spre Înviere.

Din punct de vedere structural, avem înaintea într-o construcție logică și clară, evidențiind un crescendo, un periplu duhovnicesc prin Duminicile Triodului; Duminici care, așa cum magistral menționa Arhid. Prof. Dr. Ioan I. Ică Jr, în prefața lucrării, sunt pentru credincioșii ortodocși „o școală indispensabilă și o călătorie inevitabilă”.

Capitolul întâi aduce în prim plan condiția sine qua non de a porni în călătorie alături de Hristos, anume aceea de „a arde” după și pentru Dumnezeu, marcată de Înalt Preasfințitul în cuprinsul capitolului prin sugestivii termeni „foamea și setea după Dumnezeu”. Manifestând foamea și setea după Dumnezeu, e necesar mai apoi să „*urcăm în sicomor*”, care este locașul Sfânt al Bisericii. Aici Îl vom vedea pe Hristos și ne vom apropia de El, aceasta fiind șansa vieții noastre, căci în acest *sicomor duhovnicesc* ne vom face primitori ai Sfintelor Taine, devenind „*hristofori*”, deci purtători și cunoscători de Hristos. Acesta cunoscându-ne, va proceda la fel ca și în cazul lui Zaheu, ne va striga pe nume și, ca răsplată a dorinței noastre, Se va sălășlui în casa sufletului nostru. Vom deveni astfel fii ai Săi după har, El aducând „mântuire casei acesteia”.

Periplul acesta în care am pornit alături de Hristos este sublim; nu doar pentru faptul că este o chemare pentru fiecare în parte, ci este mai ales un îndemn la a intra în camera sufletului și a petrece acolo puțin timp, tu cu tine și cu Dumnezeu. Mai mult decât atât, itinerariul propus scoate la iveală ce este mai bun din om. Cu privirea ațintită spre Hristos, îți calci egoismul, te uiți împrejur și te gândești la cel de lângă tine. Capitolul doi ne aduce în față toate acestea, prin exemplul „celei de alt neam”, care a dat dovadă de o credință smerită, dar puternică, încununată de rugăciunea stăruitoare nu pentru sine, ci pentru un altul. Femeia cananeancă ne învață să ne apropiem de Hristos cu credință, recunoscându-L